

Ä

BIBLIOTEKA
NAJCELNIEJSZYCH UTWORÓW
LITERATURY EUROPEJSKIEJ.

LITERATURA NIEMIECKA.

WARSZAWA.
WŁASNOŚĆ, NAKŁAD I Druk S. LEWENTALA.
Nowy-Swiat № 41.

—
1896.

Ä

DR. LUDWIK GEIGER.

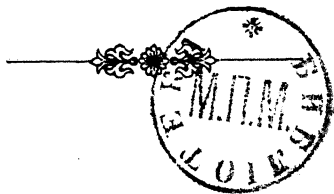
ODRODZENIE I HUMANIZM

WE

WŁOSZECH I NIEMCZECH.

PRZEŁOŻYŁ Z NIEMIECKIEGO

Stanisław Mieczynski.

WARSZAWA.

WŁASNOŚĆ, NAKŁAD I Druk S. LEWENTALA.

Nowy-Swiat Nr. 41.

1896.

Дозволено Цензурою.
 Варшава, 29 Октября 1896 года.

WIADOMOŚĆ O AUTORZE.

Życie uczonego nie obfituje zazwyczaj w zaciekawiające przygody, któreby mogły rozbudzić i zająć wyobraźnię; upływa ono wśród jednostajnych mniej więcej prac, zwłaszcza w czasach dzisiejszych, kiedy specjalizacya wiedzy wymaga całkowitego oddania się jednemu przedmiotowi, by w nim dojść do możliwej doskonałości. Ogłaszanie dzieł stanowi w życiu takim szereg wypadków, które za najważniejsze uważać można.

Takiem też jest życie autora dzieła, które dajemy obecnie w przekładzie polskim. Poświęcił się on zbadaniu krytycznemu epoki niezmiernie ciekawej i bardzo ważnej w ogólnym rozwoju ludzkości epoki, którą nazwano Odrodzeniem (Renesansem) sztuk i nauk po wielowiekowym ich zaniedbaniu; wyniki swoich poszukiwań złożył w szeregu rozpraw specjalnych, a obraz jednolity całości dał w książce niniejszej, pisaniej dla ogółu oświeconego.

Ludwik Geiger, syn Abrahama, urodził się 5 czerwca 1848 roku we Wrocławiu; studia uniwersyteckie odbywał w Heidelbergu, Getyndze i Bonn, słuchając głównie wykładów historii politycznej i literackiej; w r. 1870 przeniósł się do Berlina, gdzie od r. 1873 zaczął działać jako docent, a od r. 1880 jako profesor. Już w rozprawie napisanej celem osiągnięcia stopnia doktora filozofii, widać zajęcie się przedmiotem, który miał się stać głównym zadaniem jego pracy naukowo-literackiej. Rozprawa ta, wydana we Frankfurcie r. 1868 ma tytuł: „Ueber Melanchtons Oratio continens historiam Capnionis”, a zajmuje się rozbiorem Mowy Melanchtona poświęconej znakomitemu działaczowi humanizmu, Reuchlinowi. Za dopełnienie tej pracy, uważać można artykuł p. t. „Johannes Reuchlins Briefwechsel”, pomieszczony w „Bibliothek des litterarischen Vereins in Stuttgart” (Ty-

binga, 1875). Do tejże dziedziny badań należy rozprawa p. n. „Das Studium der hebräischen Sprache in Deutschland vom Ende des XV bis zur Mitte des XVI Jahrhunderts” (Wrocław 1870). Ogłosiwszy r. 1871 w Berlinie książkę odrębnemu poświęconą przedmiotowi, mianowicie historii Żydów w stolicy pruskiej („Geschichte der Juden in Berlin”); zwrócił się ponownie do czasów odrodzenia i wydał dzieło o Petrarce (Lipsk 1874, tłumaczenie włoskie w Medyolanie, 1877), a w r. 1882 ten właśnie utwór, który czytelnicy nasi mają przed sobą, p. t. „Renaissance und Humanismus in Italien und Deutschland”; w r. 1885 ogłosił nowe wydanie znakomitego dzieła Burckhardta „Kultur der Renaissance in Italien”, opracowane i dopełnione przez siebie. W r. 1886 wydał w Berlinie zbiorok drobniejszych prac do historii humanizmu odnoszących się p. t. „Firlifimini und andere Curiosa”. Ogólniejszej treści są jego: „Vorträge und Versuche. Beiträge zur Litteraturgeschichte” (Drezno 1890). Do dziejów kultury niemieckiej dał obszerny przyczynek w książce p. t. „Berlin 1688 — 1840. Geschichte des geistigen Lebens der preussischen Hauptstadt” (Berlin 1892—93).

Oprócz ogłaszania tych dzieł i rozpraw, oprócz wykładów w uniwersytecie, działalność Geigera przejawiała się także i przejawia na polu publicystyki naukowej. Od r. 1880 wydaje on we Francfurcie „Goethe-Jarbuch”, łmieszczący wiadomości o życiu i utworach wielkiego poety niemieckiego. Do r. 1892 był wydawcą i gorliwym współpracownikiem czasopisma p. t. „Zeitschrift für Geschichte der Juden in Deutschland” (w Brunświku od r. 1886), oraz współwydawcą „Berliner Neudrucke” i „Zeitschrift für vergleichende Litteraturgeschichte und Renaissance-Litteratur”.

Zaletą ogólną prac Geigera jest przedewszystkiém dokładna znajomość przedmiotu po większej części na podstawie własnych gruntownych studyów zdobyta, a powtóre wykład jasny, nie przeciążony nadmiarem zdań wtrąconych, styl jędrny, nie ubiegający się za kwiatami poezyi, lub zwrotami retorycznymi, lecz żywo i dobitnie charakteryzujący ludzi i stosunki. Wielkim pisarzem, torującym nowe drogi, lub w sposób świetny wyrażającym swe pomysły, nazwać go nie można; lecz jest on bezwątpienia jednym z tych uczonych, którzy dla oświaty ogólnej, dla rozpowszechnienia zdobyczy specjalnych, zrobili bardzo dużo, pisząc przystępnie, jasno, a jednak gruntownie i ściśle.

Przyswojenie językowi naszemu dzieła jego, przedstawiającego dzieje Odrodzenia i Humanizmu we Włoszech i Niemczech, było niezmiernie potrzebném; literatura bowiem nasza nie posiadała żadnej książki, z którejby czytelnik mógł się zapoznać z dziejami doby tak ważnej w rozwoju cywilizacyjnym. Mieliliśmy tylko jedną książeczkę